

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvo je v koroški ulici hiš. št. 220.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat,
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Republikansk govor.

Konec pretečenega meseca se je v obširnem govoru oglasil toliko slaven kolikor mnogo nepriznan mož — francoski bivši diktator Gambetta, z govorom, ki ni samo po tem važen in spominjanja vreden, ker razjasni denašnji politični položaj na Francoskem ter mišljenje tamošnjih republikanskih rodoljubov, temuč ki je tudi tak, da se lahko govori in uvažava pri vsakem narodu, in posebno pri nas Slovencih, ali širneje, — govorjen bi mogel biti tudi vsem Slovanom, ki so v boji za svojo eksistenco, za svojo bodočnost, za slavo svojega imena, kakor je francoski narod v boji za povračitev, za obnovljenje, prerojenje svoje krepkosti.

Mi Slovenci smo z večino družih Slavenov s mnogo sočutnostjo gledali in spremljali boj za život in smrt, ki se je bil na zapadu. Naravno je bilo, da nas je up večkrat varal, da nam so želje večkrat s faktučno mogočnostjo v sukob prišle. Konečni izhod stvari nam je moral biti glavni uk, tako, kakor se je ravno nam, politično se stoprv in komaj probudivšim, treba učiti od izkušenj vseh narodov, in posebno od narodov, ki jih morajo na naše oči delati. In če je kateri narod imel take izkušnje, ki na učenje vseh družih leže odprte, — bil je to francoski. Da pa te nauke moremo upotrebiti, moramo stvari gledati in sprejemati brez varanja samega sebe, brez simpatij in antipatij, samo stvarno sodeč. In ker to hočemo in moramo, nam je v velik priklad, če vidimo kako možje tega v nesreči in pobitji ležečega naroda sami položaj sodijo z zdravimi očmi.

Republikanskim volilnim zborom v Bordeauxu je priporočal Gambetta v svojem govoru edinstvo stvari. „Sedanje stanje francoske dežele je pač najžalostnejše — rekel je — ali baš to žalostno stanje nas sili, da moževsko delamo, in nam brani izgubiti pogum. Mi vidimo može, ki so od nekdanj demokracijo zasramovali, ter jo ali iz nevednosti ali iz osebnega dobička sovražili, kako oni lehkovernost in zastrašenje rabijo ter nedela zadnjih mesecev republiki na ramena nalagalo.“

Obsodivši one, ki denes zopet skušajo gospodstvo na Francoskem predati temu ali onemu pretendentu, priporoča Gambetta sedanjo republikansko vlado podpirati in se ne za malostne stvari v razpore spuščati. Opozicija mora siliti in nadzorovati (kontrolirati) a ne uničevati. Obstojajoča oblast, zakonitost, volitve, mora spoštovati, a poleg tega ne odreči se prava kritikovati in nasvetovati poprave.

Pred vsem pa mora glavni greh, nevednost izginiti iz naroda, kajti iz nevednosti je izviral to, da so mogli posamezni narod zapeljevati in nad njim gospodovati. „Francosko se je dalo od družih narodov prehiteti v izobraženju, dasiravno ima več darov od njih.“

„Z dokazi v rokah — pravi Gambetta — bi se lahko dokazalo, da je pomanjkanje našega narodnega izobraženja krivo, da smo take nesreče doživeli. Nas so premagali protivniki, ki so na svoji strani imeli previdnost, disciplino in znanost; kar na zadnje dokaže, da v boji celo materijalnih moči zmaga izobraženstvo. O, mi se moramo preteklosti otresti. Mi moramo Francosko zopet povzdigniti.“

Gambetta tirja, naj se načela revolucije zopet ponove in ta bi bila: razširjenje pravičnosti in razuma, enakosti in svobode.

Razloček, ki se je na Francoskem delal med

kmetom in meščanom, ki je toliko nesreč in nespornost neredil, mora nehati. Meščani (osebno delavci) in kmetje se morajo podučiti kajso domovini dolžni. Ne samo da mora vsak mož misliti, čitati, pametno soditi znati, on mora tudi delati in bojevati se učiti. Da so Francozi največjo sramoto doživeli, pripisovati je njih telesni in dušni slabosti; zato je denes treba, ne mnogo besedi govoriti, nego od tal početi delati ob prerobenstvu naroda. „Če je treba za to 10 ali 20 let, dobro, določimo ta leta za to in delajmo.“

„Mi smo v težki šoli izrasli; mi se moramo zla ničurnosti ozdraviti, ki je nam toliko nesreče prineslo. Mi moramo vedeti, da velik del odgovornosti na nas vsakega posameznega pada.“ V delovanju naj samo tistemu priznanje bode, ki res dela.

Delo in znanost zaznamuje torej Gambetta kot oni element, ki more svobodo domovine ustanoviti. Republikanska opozicija mora torej vse dobro — sama delati in druge siliti, da dobro delajo. Zato morajo republikanci biti prizanašljivi osebam, a neprizanašljivi pogubnim načelom.

Enakost vseh stanov, odstranjenje vse protivnosti med mesti in kmetstvom, zatiranje onih (parasitov), ki žive od tujega dela in tuje slave, širjenje vednosti — to tirja bivši francoski diktator, ki je svoje življenje vetrovom bil izročil za rešitev domovine, ter pravi na konec: to je naš radikalni in konservativni program.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani in državni zbor na Dunaji.

(Dalje.)

Ustavovorni doktorji utegnejo biti v božjem imenu in za večne čase dobri teoretiki, praktiki pa nikakor niso, kakor kažejo njih „svinčeni podplati“, posebno pa liberalni minister prihodnosti in rešitelj Cislajtanije dr. Rechbauer, kateri je rekel: Meni se zdi slovenska resolucija teoretično utemeljena, praktično pa ne izpeljiva in bom zaradi tega dosledno proti njej glasoval. Dr. Rechbauer je (obrnjen vse) tudi rekel, da vsaki doktor prava še ni pripraven profesor, da ni vsaki že zmožen o znanstvu prednašati, kar mu radi verujemo, ker smo iste misli, kar se tiče njegove osebe.

Dr. Kosta mu je na to odvrnil: Ker je učeni g. predgovornik moj predlog v teoriji potrdil, bi ga le prosil, naj glasuje zanj, za izpeljavo bodemo vlada in mi skrbeli. Ta jako pohlevna opazka pa je bila ustavovornim gospodom že preveč in poslali so v boj prvega in najboljšega profesorja in jurista dr. Julius Glaser-ja, kateri je svojo filipiko koj pričel z izrekom: „Prima regula juris est: „nega!“ in „principiis (justitiæ) obsta!“ Jaz Vam hočem dokazati, je djal, da imate prav, strahansko prav, pa dati Vam nočemo tega prava, ker sicer bi moral jaz c. kr. državni zbor in vse, kar se suče okolo njega opustiti in izdati. Razumem popolnem Vaše težavno bolešno stališče, priznavam Vaše težnje — kakor bo tudi glasovanje kazalo — vem tudi da so fraze in lepe obljube dober kup, kakor je Fr. Deak staro- in lahkovernim Hrvatom s svojim „belim listom“ dokazal, — pa reč sama po sebi zahteva v državnem zboru, dokler nočemo Čehom posnemati, da stvari resno premišljamo, to se pravi ustavovorno, kakor na primer mi ministerjalni svetovalci in „Verwaltungsräthe“ in zagotavljam Vas ne na svojo škodo. Mi sicer ne moremo

zanikati, da so slovenska in federalistična zahtevanja opravičena, pa le preveč bi naj ne zahtevali. Naj bi ne smatrali Nemce v državnem zboru kot izvor vse nesreče, kajti nesreča ima svoj vzrok v naravi državnega zbora, v duvalistični soteski razmer in v Vam vsem dobro znanem posilnem položaji (Zwangslage). Storitve tako kakor Čehi in Hrvatje in rešili nas boste, državo utrdili in slobodo ukoreninili.

Jaz, dr. Julius Glaser, c. kr. vseučiliščini profesor Vam povem, da treba zmeren biti (ako se hoče postati minister) ter da se od državne strani kaj stori, da se članku 19. državnih temeljnih postav, da nekoliko resnice, in kar se tiče slovenskega jezika, smelo trdim, ka je vse, kar se je v tem oziru storilo, se storilo le od državne strani, če ne drugači, vsaj na papirju. In jaz, jaz sem dobro podučen. Človek mora biti pravičen in trezen, v teoriji mora pripoznavati vse, kakor kralja Jerusalemskega, v istini pa naj vse to zavrže ter v vseh ustavnih časniki in društvi črni, smeši, natolcuje itd. (Tako! tako! na levi.)

Slovenski predgovornik je rekel, da njih zahtevanje vrši v tem, da se preko ozkih mej posameznih dežel, v katerih bivajo, zedinijo v eno celoto. Pa „duo dum faciunt idem, non est idem.“ Kajti, gledite gospoda! to je tudi naše stališče, tudi mi smo tako lahki, odkar smo se znebili svinčenih podplatov, to je ravno isto, kar mi namerjamo, in ker to namerjamo stojimo na stališči absolutističnega, protiustavnega nemškega „bunda“ na stališči svoje ustave.

Dejanja, čini kažejo, da avstrijsko-nemška narodna korist ni vse, ampak, ako se ne morajo ustanoviti taka učilišča, kakor v Solnemgradu, Innsbrucku, Gradci itd., ki svoje ime zaslužijo, da je škoda za denar. V šolah se mora učiti in kaj naučiti, v pravniških zadevah pa pričakujemo hitro in ceno poslovanje, kar je le v nemškem jeziku mogoče, kakor se vidi na Francoskem, Angležkem, Ruskem itd.

Dr. Julius Glaser je na dalje prav po domače govoril o ustavovornem gnoji, na katero polje ga ne spremljamo, da si je gnoj ustavoveren. Tudi izven Avstrije so dvajezični zavodi, kakor v Belgiji in Švici, pa jezikovo vprašanje tam ni povod versko in državno reakcijo pospeševati, o čemer gre nam ustavovernežem glavna zasluga. Audacter calumniare, semper Verfassung haeret. (Kon. prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane, 4. julija. [Izv. dop.] Bližajo se pasji dnovi, z njimi pa vročina in prah, ktera v zvezi delata, če mogoče, naše glavno mesto še bolj tihotno. Vse dejanje in nehanje se suče le o tem, kje je bolj hladna senca, bolj studeno vino ali pivo in kje človek najlaglje pozabi na vročino in znoj svojega grešnega trupla. Javno življenje in visoka politika nista po tem, da bi mogel človek poročati kaj zanimivega, če pa sežemo „ins volle Menschenleben“ nam ostane v roki le društvo „feuerwehr“, ki je pa mnogo bolj smešno nego interesant. To društvo, ki je za paračo porabilo že blizu 5000 gld., je imelo zadnjič svoj občni zbor, v katerem se je razvidelo, da je delavnost tega društva — O in da je menda le zbog tega ustvarjeno, da nekteri klobučarji nekoliko čepic prodajo za dober denar. Hodili so sicer stražit tudi v gledališče, pa to le zbog tega, ker je bila vstopnina zastoj. Blamirali so se pa

že tolikokrat, da je že gosp. Ehrfeld-a sram biti med njimi, da so on in še dva druga vodji brizgalnic se odpovedali svojih častnih služeb. Jako žalostno se glasi poročilo: „Ein Nachweis über die Theilnahme der Mitglieder an den fortgesetzt stattfindenden Uebungen lag leider nur seitens der Steigerabtheilung vor.“ To je vendar jasno dovolj, če se udje niti vadi n o č e j o, potem niso vredni, da bi vse vkup nabasal v top in poslal turškemu sultanu za god. Pogasili do sedaj tudi niso še nič, izvzemši svojo izvenredno žejo, kar bi pa nazadnje brez uniforme in lestvic tudi zadeli in tako je to društvo tako nepotrebno, nepraktično in neplodno, kakor pasja mast za sušico.

Izobraževalno društvo delavcev je imelo tudi pretekli mesec svoj navadni zbor, kterege se pa k večem le 40 udov udeležilo. Načelnik in gosp. Kunz sta povedala nekoliko starih fraz, potem so volili denarničara in dva odbornika in vse je bilo pri kraju. Vodstvo tega društva je v nespretnih rokah, ne stori pa nič, ampak le časi malo klepeče, to je vse. Kako prijetno se nasproti čuje o českem delalskem društvu „Oul“ v Pragi, ktero si je te dni kupilo hišo za 85.000 gld. Se ve, da so tam drugi možje na čelu, ki tudi delajo, a se ne puste samo voliti, češ, mi smo „Arbeiterführer.“ Tako je tedaj, povsod „niseria“ v nemčurskih krogih. —

Dober učinek je naredilo, da so naše „Novice“ v vprašanji glede žumberske granice s sprejetjem zadnjega dopisa iz Hrvaškega pritrđile nazorom „Slovenskega Naroda“ in tu njegovo prvo besedo v tem vprašanji priznale. To do zdaj ni bilo navadno. Korespondenti, ki se iz Ljubljane podvzajajo vse dunajskim listom poročati, kar se jim važno vidi, so bili brž telegrafili, da je narodni klub sklenil Žumberka ne „anektirati.“ Take sile menda ni. Vendar je bilo „kranjskim“ nemškutarjem ta glas nevšečen, ker prvič zares sanjajo, da bodo kranjski del Slovenije za Nemčijo preparirali, ter bi radi še kacic 10.000 Hrvatov kot prvi kvas zraven pripravili, drugič pa gospodu poslancu Savinschegu ena „zasluga“ odide, in to jim je hudo, ker Savinscheg tako drugih zaslug s svojim sedenjem v deželnem zboru ni mogel doseči.

Iz Planine, 3. julija. [Izv. dop.] Nisem se nadejal, ka bom svojim zadnjim dopisom v „Slov. Nar.“ napravil g. Ogrincu prijeten trenutek, kterih šteje le malo ta mož v pisarni, kakor tudi v svoji zaplankani bajti; kajti človek, kteremu ni nobena stvar več po volji, ki je, tako rekoč, sam nase jezen da živi, in mrmra, ka ljudstvo ni več tako neumno, kakor je bilo o svojem času, ko je g. Ogrinec pripravil si „mačka“ za stare dni, — je pač prava „pšoba“ na svetu, kar

je naš glavar v pravem pomenu besede. A pri vsem tem se je sivi starček z nekako posebno zadovoljnostjo nasmehnil, ko mu je bradati Tone pokazal omenjeni dopis, gotovo si je pane Ogrinec mislil, vsaj so vendar dobri ti Slovenci, le nekaj vrstic sem slovenski napisal, že so bili zadovoljni in še rekli so mi, ka je bilo pisano v lepej, čistej slovenščini. No g. Ogrinec, to veselje vam že pustimo, vsaj bomo še mnogokrat vam ga posladili pelinom. — Zdaj si je naš glavar izduhtal zopet novo, jako kratko pot, po kterej pošilja našemu županstvu dopise. Županstvo je namreč pri nas tik glavarstva in beriču treba le par korakov, da odda županijske reči. A glavar pošilja beriča z dopisi na četrt ure oddaljeno pošto, ktera jih odda županijskemu slugi, tako da se vsak dopis zakasni vsasih tudi za en dan po tem potu. Okrajnemu paši ni zadosti, da dela nepotrebne opravke pošti, ktereje je že itak napravil vse sitnosti, kterih je le zmožna stara, sama nase jezna birokratiška duša, hotel je županstvo tudi malo slepiti. Vedoč, da županstvo dopise z nemškim napisom ne odpre, dal je nemškemu dopisu slovenski napis, češ, bo že šlo. A poslali so ga mu takoj nazaj kakor tudi družega, sicer slovenskega, pa z nemškim napisom; tako gre zdaj zmirom, od pošte na pošto. Potem se vsaj ni čuditi, da so glavarstvene pisarne ob 11. uri v noč še razsvitljene, dasitudi se že ob 5. uri zjutraj muzajo zaspani obrzi v pisarno. Ako se eni in isti dopisi nekterim občinam pošiljajo nemški, družim pa slovenski, ako se za vsako ničevost napiše cela rajda nepotrebni, suhoparnih stavkov, ako se zmirom duhta in kleplje, kako bi se županstvu delali nepotrebni opravki, kako bi se povišalo število exhibitov, ako se vsake baže sitnosti in neumnosti delajo pošti, ako se sploh pri vsem glavarstvenem uradovanji vidi še zmirom stari in dolgi, našemu Ogrincu po petah se opletajoči cof, potem seveda ne ostaja še časa za pametno in času primerno poslovanje, tudi ni čudež, ako črnega glavarja v tacem položaji zgrabi sveta jeza, da stopi pri exhibiranji osivelemu možičku ter mu izvanredno tikaje ga, reče: „Geh, marsch hinaus! sonst holt mich der Teufel.“ —

Jako nas je radostilo čitajoče v „Slov. Nar.“, ka se je planinski „Sokol“ prvi med vsemi narodnimi društvi lepim doneskom spominjal pokojnega slovenskega boritelja, neumrlega g. Tomšiča, kakor je tudi še isti dan, ko je semkaj došla pretužna vest o njegovej smrti, na sokolišči vihrala črna zastava, vsacemu oznanujoča, da je domovino zadela nenadna nenadomestljiva zguba. — Kakor sploh v vsacemu oziru napreduje naš „Sokol“ tudi v številu družabnikov, kajti

šteje že nad 60 udov; gotovo lepo število, ktero še nobeno tako društvo izven Ljubljane doseglo ni. To je mogoče le, ako vlada med društvom prava bratovska sloga in Notranjem lastno iskreno domoljubje. Le tako naprej, vrli rodoljubi, in razveselite nas kmalo z obletnico, ktero, kakor se čuje, činite dostojno slovesnostjo praznovati. Na zdravje!

Iz Dunaja, 3. junija. [Izv. dop.] Odkar se kaže da je vendarle mogoče, da se v Avstriji uredi pošteneje in naravneje stanje, ne vedo dozdanji gospodje ustavoverne vseoblastnosti kaj bi počeli proti ministerstvu in proti Slovanom, ki so po njih mnenji držači „pomirivne“ Hohenwartove politike. Prezrli ste menda dva uvodna članka glavnega organa ustavovercev, „N. fr. Pr.“ ki pa zaslužujeta, da se njih ton zabilježi in do znanja vzame, ker prav pokaže pravo in golo sovraštv o do Slovanov, ktero se je polastilo nekterih nemških krogov, ki imajo svoje verne in apostole tudi v naših deželah. Spregovorivši o vestih, ki dobajajo iz Srbije in iz slovanskega vzhoda sploh, ima „N. fr. P.“ v dveh člankih zadnjih dni lepo rešto psovanja na Slavene. Slovanska lažnjivost, slovanska perfidija, slovanska podlost, slovanska ničevost, — to so lepi tituli, kteri se dajejo nam vsem brez vsakega razloga. Ne tožimo se na državnega pravdnika, ki tu ne pozna paragrafov o draženji proti narodnostim, pustimo tem Nemcem slobodo v vsem, tudi v zmerjanji — ali zapomniti si je te prikazni dobro, ker kažejo da je z nektero stranko vsako porazumljenje nemogoče, s stranko ki se v politiki da voditi edino z zaničevanjem našega roda. In če nas more ktera reč obodriti na dosledno borbo do zadnjega hipa, mora nas ravno spoznanje, da imamo slepó sovražčega protivnika pred seboj, ki pardona ne daje, in ga kakor poveduje od nas niti ne jemlje, od Slovana ne!

Politični razgled.

V zadnjo sejo gosposke zbornice so bili prišli tudi nadvojvodi, ki se političnega glasovanja niso udeleževali odkar je dualizem uveden, nekteri škofi in udje plemenitaške konservativne stranke. Posvetovanje je bilo o državnem proračunu, kakor ga je državni zbor proti ustavovercem sklenil. Tudi v gosposki zbornici so porabili nekteri poslanci priliko, demonstrirati proti ministerstvu Hohenwartovemu in njegovi politiki. Med prvimi se ve da je bil sloveči kranjski „deželan“ grof Anton Auersperg, ki je pridigoval, da obravnavanje z „deželoidajalnimi“ Čehi more samo državo „izdati“

Listek.

Slovenci pod Karlom Velikim in nasledniki iz njegove rodovine.

(Dalje.)

Severni del mejnih dežel nad Dravo je, razun Korotanije, ki so jo med l. 828—861 zaporedoma bavarski grofi Helmvin Albgar in Pabo ravnali, nekoliko časa po odstavljenem Geroldu dobil v vladanje grof Radbod (833—849). K njemu je prišel prek Donave iz Nitre neki knez Pribina, s svojimi pregnan od Mojmira, kteri je izpodivši manjše kneze sebe za velikega kneza Moravske dežele napravil. Radbod ga je prijazno sprejel in ga brž predstavil kralju Ludviku, kteri ga je v krščanstvu podučiti in pozneje krstiti velel, kar se je zgodilo v crkvi sv. Martina v kraju „Treisma“. Nekoliko časa je mirno bival pri Radbodu; ko se je pa zavoljo neke reči z njim posvadil, jo je s svojci in svojim sinom Koceljem k Bulgarom potegnil. Od Bulgarov pa se je podal k Ratimiru, ki je bil po vsej priliki vojvoda Hrvatov med Dravo in Savo, toda tedaj pod bolgarsko nadvlado. Proti temu Ratimiru je bil l. 838. mejni grof Radbod z veliko bavarsko vojsko poslan. On pa obupavši da bi se obraniti mogel, se poda v beg s svojimi ljudmi, kolikor jih je moritvi uteklo. Pri tej priliki je brž ko ne, če ne cela ta dežela hrvaška, vsaj zapadni del zopet pod Franke prišel. Nato je tudi Pribina s sinom in svojci moral pobegniti,

in sicer se je podal prek Save h grofu Salahu, ki je bil načelnik ene iz furlanske napravljenih 4 grofij (najbrž Kranjske). Ta grof ga je zopet z Radbodom sprijaznil. Malo časa potem je Pribina po priprošnji drugih dobil deželico v spodnji Panoniji ob reki Sali ki se v Blatno jezero izteka, kot fevd, in tam je ob imenovani reki (v nekem močvirnatem in gozdnatem kraju prav po stari slovanski šegi) začel trdnjavo zidati ki jo je imenoval morebiti Blatni grad (nem. Mosburg). V deželici pa, ki dozdej ni imela dosti prebivalcev so sedaj prav jako začeli se naseljevati sosedni Slovenci in Slovenci. Po svoji zvestobi do crkve in kralja si je Pribina naklonjenost Ludvika Nemca tako zelo pridobil, da mu je to, kar je dozdej kot fevd imel v lastnino podaril, izvzemši le tamošnja posestva solnogradskega škofa. Ta deželica je brž ko ne obsegala vso doljno Panonijo, kar je je bilo nad Dravo do Rabe. Pribino se pozneje Moravani ubili in naslednik mu je bil sin Kocelj.

Okoli l. 856 je bil Radbod izdajstva zatožen in odstavljen, vzhodno krajino pa je Ludvik Karlmanu, ki je bil najhrabrejši in najbistroumnejši izmed njegovih sinov izročil. Ali ta je nezadovoljen s tem in hrepené po večem delu očetovega kraljestva zedinil, se z Rastislavom, knezom moravskim, je vstal zoper svojega očeta, pregnal varhe panonskih in korotanskih mej in na njih mesta svoje udane ljudi postavil. (Iz Korotanije je bil brž ko ne Pabo izgnan, ki se je potem v Solnemgradu naselil.)

Pa že l. 862 se je Karlman z očetom spravil in

kot kraljevi namestnik v vladanje dobil dežele, ki si jih je bil prej po sili vzel; moral pa je priseči, da ne bo nikdar več zoper očeta počinjal. Da je zdaj kraljevič vladal v teh deželah, je posebno korotanski deželi bilo v korist, ker so se nektera mesta v tem času sezidala, kakor Blatni grad (Mosburg) blizo celovškega jezera, neužugljiva trdnjava, ker zavoljo močvirnate okolice ni bilo moči lahko do nje priti, in pa grad Korotan (sed. Krnski grad, Karnburg.) (Dümmler p. 36.) Karlmanove prijazne razmere z Rastislavom so dale priloznost sovražnikom njegovim, ga črniti pri očetu, tako da je kralj Ludvik na zadnje celo vojsko zbral in z njo na videz proti Rastislavu v resnici pa proti Karlmanu šel. Morebiti bi bil v goratih krajih se lahko ubranil sin napada očetovega; ali njegov poveljnik Gundakar, grof Krške doline je Ludviku izdal vso vojsko in v plačilo za to izdajstvo od njega mejno grofijstvo čez Korotanijo dobil. *) Karlman pa se je čez malo časa prostovoljno očetu v roke podal, kteri ga je imel nekaj časa skoro kot jetnika v Regensburgu. Imel pa je še vselej dosti prijateljev v Korotaniji; zato je prežal na priloznost, tje uiti. Ta se mu je podala, ko je oče mir sklenivši z Bulgari, l. 864 z veliko vojsko proti Rastislavu šel, ga dolgo časa oblegal v gradu Devin in na zadnje ga prisilil, se udati. Ko je pa ar-

*) Na njegovo priprošnjo je Ludvik l. 864 Adalvinu solnogradskemu nadškofu nekaj posestev v Korotaniji dal, da so se rešili korotanski grofi davka kterege so morali plačevati solnogradskim škofom, kadar so prišli sami pridigati v Korotanijo.

ter nasvetoval, naj se potrdi proračun gosposka zbornica izreče proti ministerstvu. Za njim je enako govoril bivši minister Hasner. Proti njima in za ministerstvo so govorili Dietl, grof Goluchovski in knez Jablonovski. Minister Hohenwart je v svojem odgovoru opomenil, kako je politika onih, ki hote državopravno opozicijo zatreti, že dvakrat fiasko naredila; ob enem se je izrekel proti direktnim volitvam. — Proračun je bil potem sprejet.

Cesarevič Rudolf je 4. t. m. obiskal Prago in je bil kakor telegrami poročajo sijajno sprejet.

Nemčija je pretečene dni zopet en korak bliže storila k svojem edinstvu. Badensko je predalo svojo vojno oblast Prusiji, in je ta zemlja nehala imeti svoje ministerstvo zunanjih zadev.

Volitve na Francoskem so končane in kolikor se razvidi po najnovejših vestih v mislu republikancev. Legitimisti in Bonapartisti, ki so si toliko prizadevali, so skoro v vseh volilnih okrajih propali. Kandidatje, ktere je priporočalo društvo narodnega maščevanja (revendication nationale) so skoro vsi in po večkrat voljeni. Izmed znanejših imen omenimo, da je general Faidherbe trikrat, polkovnik Denfert, sloviti poveljnik trdnjave Belfort, dvakrat izvoljen. V Parizu so voljeni Wolowski z 122.000, Andre z 110.000, Pernolet z 109.000, Louvet z 104.000, Dits-Monin z 100.000, Pressensé z 98.000, Morin z 97.000, Denormandie z 96.000, Corbon z 95.000, Gambetta z 94.000, Ploeuč z 93.000, Cissej z 91.000, Kestner z 90.000, Krantz z 90.000, Laboulaye z 89.000, Lefebure z 85.000, Serbet z 81.000, Pichat b 81.000, Drouin z 80.000, Moreau in Breslay vsaki z 78.000 glasovi. Časnik „Journal des débats“ piše: Volitve v Parizu in po deželi dajejo republikanskemu redu največjo gotovost.

Znamenito je, kar poročajo francoski listi o braziljskem cesarji, ki ravno zdaj potuje po Francoski ter povsod očito kaže, kako malo so mu Prusi priljubljeni. V Rouen se je z ondotnim županom prav uljudno pogovarjal, višega pruskega oficirja pa, ki se mu je hotel predstaviti, je odvrnil z jako kratko besedo. In ko mu je godba 33. pruskega polka napravila serenado, je jako razumljivo pokazal, da mu je to zoprno. To je znamenje, koliko so po svetu priljubljene „pickelhaube“.

Francoske novine hvalijo zadržanje francoske vojske ob priliki razgledovanja (revue), ktero je bil načelnik vlade Thiers napravil. Vojakov se je udeleževalo okolo 120.000 in trdi se, da se jim britka šola poslednjega leta pozna, kajti tu ni bilo več čuti tistih klicev prezirne pretorijanske prevzetnosti, kakor jo je bil Napoleon v vojski vzbudil.

Iz Rima se poroča, da je italijanski kralj Viktor Emanuel 2. t. m. tam prispel in od mnogo oblastnih načelnikov, narodne straže in več deputacij sprejet bil.

mada nazaj gredé blizo korotanskih mej prišla se je Karlman izmuznil očetu in rekši da pojde na lov, se podal v Korotanijo in tam s pomočjo grofov svojo prejšnjo oblast si po sili zopet prisvojil. Oče pa se je dal potolažiti, ga je k sebi povabil in mu potem podelil oblast, ki si jo je bil že sam po sili vzel.

Da bi v prihodnje sinovi med seboj mir imeli, je razdelil kralj Ludvik Nemeč 1.865 svoje kraljestva med nje, in pri tej razdelitvi je dobil vlast Karlman bavarsko, korotansko panonsko deželo in 4 iz furlanske napravljene grofije, tedaj tiste dežele, čez ktere je bil prej za namestnika postavljen. Sam sebi pa je Ludvik, dokler je živel, še neko višjo oblast nad sinovi pridržal. Pa že v naslednjem letu se je spuntal proti Karlmanu Guntbold, eden izmed njegovih osebnih stražnikov morebiti spodboden in podpiran po Ludviku mlajšem, drugem sinu Ludvikovem, ki morebiti ni privoščil Karlmanu, kar je dobil in je zato celo z Rastislavom v zvezo stopil in punt začel zoper očeta. Pa Guntbold je izgubil svojo puntno vojsko in toliko da je ubežal in si življenje otel. Tudi neki grof Verner in prej omenjeni Gundakar sta se brž ko ne v zvezi z mlajšim Ludvikom zarote udeležila; zato je Gundakar še v tem letu ali vsaj kmalu potem svojo častno mesto zgubil, in nadomestil ga je brž ko ne že tedaj Arnulf, nezakonski sin Karlmanov. Dümmler p. 39.

(Dalje prih.)

Izmed diplomatskih poročnikov, kteri so ga v novem središču in v odzdajšnji prestolnici italijanskega kraljestva pozdravili, bil je ruski, nemški, švedski, turški, španjski in severno-amerikanski. Papež ni zapustil Rima.

Razpor med Turčijo in Grško pravijo da je zopet poravnán in sicer tako, da se Grška ni podala, ker svojega poslanca Rangabe-a ni pustila na njegovem mestu kakor je porta želela, a tudi družega poslanca ni imenovala.

Centralni odbor za bulgarski upor proti Turkom je izdal proglas na bulgarski narod. V tem proglasu, ki ga čitamo v srbskih novinah, in je pisan v obliki pisma na Bolgara, se med ostalim veli: „Vsak Bulgarin želi osloboditi se od neznesnega robstva, torej tudi Vi, ako ste Bulgar in pošten človek, treba je da pokažete, da ste vreden sin domovine. Pomnite. Izdajalci bodo viseli na istem drevesu kakor naši neprijatelji, strašno bo narodno maščevanje. Zbira se vam pot, ali hočete z nami in narodom, ali s krvoloci. Mi želimo osloboditi se turške sile. Da izvršimo ta ogromen posel treba nam dveh stvari: ljudi in denarjev. Ljudi imamo, a novcev nemamo. Skupiti jih hočemo od tam, od koder so jih drugi narodi skupljali za svoje oslobodjenje — od naroda samega.“ Proglas dalje zahteva od vsakega Bulgara naj da revolucionarnemu odboru kar more, ta revolucionarni odbor bode prihodaji bulgarski vladi odgovor in račun dajal. Vsacemu, kdor bi odbor ali kacega človeka, od odbora poslanega izdal, žuga se v proglasu s strašno osveto.

Razne stvari.

* („Das Auge des Gesetzes“) v podobi gospoda c. k. okrajnega komisarja Finetti-ja je nadzorovalo shod katoliško-političnega društva v Št. Lenartu, kar bi ne bilo samo ob sebi nič posebnega, ako bi ne bil gosp. Finetti nekemu govorniku prestrigel besedo, kteri je omenil, da je sedanja šolska postava predraga. Če se pomisli, da smo mi v našem listu to že šestokrat trdili svojemu občinstvu, ktero je vsaj toliko številno, kakor sicer jako obilno obiskokani shod v Št. Lenartu in naš državni pravdnik zaradi tega še nikdar ni prijel za „čôp“, če se zna, da je več deželnih in mnogo okrajnih svetovalstev v svojih resolucijah in na vlado namerjenih vlogah isto trdilo in z dejanskimi razlogi podpiralo, če se na dalje premisli, da se je ob enaki priliki, ko je bil ravno isti gosp. Finetti kot vladni poverjenik nazoč, ravno isto trdilo, ter da on v tem ni našel nič „aufreizendes“, se mora dosledno sklepati, da veljajo za Št. Lenart drugi paragrafje, nego za Maribor, ali pa da je „das Auge des Gesetzes“ „škiljasto“.

* (Rudniške razmere na Kranjskem.) Število delavcev v kranjskih rudnikih je narastlo leta 1869 na 2761, vendar se je pripetilo tečajem celega leta le 10 nesreč, med njimi le ena smrtna. Med rudami peša le pridelavanje svinca in sicer tako rapídno, da so l. 1861 izdelali svinca 5045 centov, l. 1869, pa samo 758.94 centov. Uzrok temu je nizka svinčeva cena, in pa nekako zanemarjanje rudnika v Knapovščah, v katerem se razve svinca nahaja tudi živo srebro in cinober. Leto 1869 je prvo, v katerem se je pridobilo kalamine (Galmei) 4266 centov v vrednosti 2885 gld. 88 kr. Cinka se je pridelalo v tem letu 17.356 centov vrednosti 215.605 gld., železnega vitrijola pa 6735 centov, vrednega 10.776 gld.; najvažnejši predmet pa je premog, kterege se je pridelalo za 454.403 gld. 3 kr. Pridelki vseh rudnikov na Kranjskem iznašajo 2,002.679 gld. 22½ kr. Gotovo lep napredek! —

* (Orjaški top ali kanon) so napravili Angleži. Kroglja ali zastrelek (projectil) tehta 7 centov in potrebuje 1 cent in 30 funtov smodnika za vsak pôk. Kroglja preleti v sekundi 1370 čevljev na daljavo in se je vrinili 33 čevljev na globoko v zemljo. Taki so blagoslovi vojaškega napredka.

* (Črnogorskemu knezu) se je porodil sinko v veliko radost vse dežela.

* („Jugoslavenski“ slepar.) V Cetinji (v Črnigori) so ujeli in zaprli po raznih evropskih mestih znanega lopova, ki si je poleg drugih nazirov dajal največkrat ime Duc de Meduna, a se s pravim imenom zove Raško Milutinov Grozdanović. Izdal se je zdaj za onega grofa, zdaj za onega kneza, ali sorojaka te ali one vladajoče rodbine, po jugoslovanskih mestih pa za sina Luka Vukalovića. V Parizu je imel velik proces pod gornjim imenom Duc de Meduna. V Genovi je prevarati znal nekega trgovca za 15.000 tolarjev. V poslednjem času je z imenom Garašanin potoval po jugu in se izdajal za člana izmišljenega tajnega društva „prva jugoslavenska borba“ ter je imel tudi pečat s tem napisom, ter je od domoljubov znal denarjev izpipati. Govori srbski, ruski, francoski, nemški, grški. — Sojen bode zaradi svojih mnogih šarlatanstev pred črnogorskim sodiščem, ki je dozdej imelo gotovo malo tako zapletenih domačih procesov.

* (J. Miškatović) bivši urednik hrvatskega „Zatočnika“ je v soboto dostal svojo kazen dveh mesecev ječe v brodskem samostanu. Med tem je potrjenih zopet več obsodeb, tako da ima še 10 mesecev ječe odsedeti.

* (Nov narodni časopis) na Hrvatskem se, kakor čujemo, namerava ustanoviti na podlogi programa, ki se izreka proti vsaki uniji z Magjari, a za zvezo s Srbi in Slovenci.

* („Pokrok“) je premenil svojo obliko in postal lastništvo posebnega društva. Palacky in Rieger ga priporočata rekoč med drugimi: „V trdnem zaupanju, da je najino politično prepričanje vsegdar popolnem v soglasji s koristi domovine in naroda, kakor tudi z večino njegovih zastopnikov, je najina dolžnost, ta list priporočati prijaznosti in podpori vseh najinih prijateljev in celega naroda.“ Po tem objavo postane Pokrok najvažnejši česki list.

* (Baron Levin Rauch „infam.“) Znano je vsacemu, kako slabo in sramotno je končalo Rauchovo banovanje, kako ga je uničila mokrota Lonjskegapolja in limito-sol, menj znano pa utegne biti, da se ga vsled teh dogodov vse ogiblje, kakor okuženega ali gobovih v svetem pismu, da so mu plemenitaške hiše vse prek zaprte in da nihče ž njim ne občuje. Sam, kakor samotarec, ima priliko premišljevati svoje zle namene, svoja zločinstva in zasluženost družveno kazen.

Za Tomšičev spominek:

Prenesek . . . 1040 gld. 20 kr.	
V Brežicah, nabrano po Ivan-u Tanšku 10 gld. 50 kr., in sicer:	
Gosp. Wressnig Maks, načelnik okrajnemu zastopu in zdravnik . . .	2 „ — „
„ Zechner Baltazar . . .	1 „ — „
„ Weninger Kajetan, davkapremjenik . . .	1 „ — „
„ Pučelik Miroslav, oficijal . . .	1 „ — „
„ Altmann Ignacij, trgovec . . .	1 „ — „
„ Arnšek France, posestnik . . .	1 „ — „
„ Šetinec Janez, šentlenartski . . .	1 „ — „
„ Deržanič Adam, posestnik . . .	— „ 50 „
„ Smolič France, župnik dobovski . . .	1 „ — „
„ Pajek Janez, župnik zdolski . . .	1 „ — „
„ Ferdo Vigele, posestnik v Ziljski Bistrici . . .	1 „ — „
„ Andrej Žnidaršič, vikar na Banjšicah na Goriškem . . .	1 „ — „
„ R. kupčevalec z vinom . . .	1 „ — „
„ Uršič v Celovcu . . .	— „ 50 „
„ dr. Dittl, profesor v Celovcu . . .	1 „ — „
„ Stemberg, c. k. uradnik v Celovcu . . .	1 „ — „
„ Škender Ličan v Ilirski Bistrici . . .	2 „ 50 „
„ Juri Pavalec v Cimreku . . .	1 „ — „
Skup . . .	1059 gld. 70 kr.

Dunajska borsa 5. julija.

Enotni drž. dolg v bankoveih . . .	59 fl. 30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	68 „ 85 „
Kreditne akcije . . .	286 „ 60 „
1860 drž. posojilo . . .	101 „ 20 „
Akcije narod. banke . . .	7 „ 74 „
London . . .	123 „ 25 „
Srebro . . .	121 „ 50 „
Napol. . .	9 „ 85 „

Vabilo na naročbo.

Napočilo je drugo polletje „Primorčevega“ življenja. Kar je bilo v naši moči, smo storili in bomo storili za blagor narodov. Kolikor je nam znano, so Slovenci z našim listom zadovoljni; in bolj ko ga bodo tudi zdatno podpirali materialno in duševno, bolj si bomo mi prizadevali, da postane list zmirom izvrstnejši zastopnik narodnih interesov. Pravico in resnico bomo pisali naprej ne gledé na levo ne na desno. Vabimo toraj stare naročnike naj ponovijo naročbo, in tiste naše prijatelje, ki še niso naročeni, naj se blagovolijo sedaj o začetku drugega polletja naročiti.

Primorec velja:

Za celo leto 2 gold. 50 kr.
 „ pol leta 1 „ 30 kr.
 „ četrt „ — „ 70 kr.

Naročnina naj se izvoli pošiljati pod naslovom: „Vekoslav Raič v Trstu.“

Novim naročnikom še zamoremo ustreči z vsemi letošnjimi listi.

Z naročnino na Primorca prejemamo tudi naročnino za Pomladansko Cvetje, ki je ravno kar prišlo na svitlo in velja 1 gold.

V Trstu, 2. julija.

Vredništvo „Primorca.“

Rothschild & Comp.

Opernring, 21

Dunaj.

Nove najugodnije

igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000,
 200.000, 150.000, 140.000, 100.000,
 70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864,

Kolekovan svôtin list velja glđ. 8 kot prva svôta;

na 20 kralj. ogerskih državnih srečk,

Kolekovan svôtin list velja glđ. 6 kot prva svôta;

na 20 ces. turških srečk,

Kolekovan svôtin list velja glđ. 6 kot prva svôta;

na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk,

Kolekovan svôtin list velja glđ. 5 kot prva svôta;

Za vse srečkanje veljaven

20^{ti} delež na državne srečke od l. 1864

po 8 glđ. eden — 9 po glđ. 70 — 20 po glđ. 150.

20^{ti} delež na kraljevske ogerske srečke

po 7 glđ. eden — 6 po glđ. 40 — 20 po glđ. 130.

20^{ti} delež na petne srečk od leta 1839

po glđ. 10 eden — 10 po glđ. 95 — 20 po glđ. 185

Promesse za vsako srečkanje.

Naročila za c. k. borso

se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar nar bolje izvršujejo.

Kupovanje in prodaja državnih papirov, srečk, banknih, železniških in obrtnijskih delnic.

Načrti, pregledi in listine srečkanja zastonj.

Rothschild & Comp.

(14) na Dunaji, Opernring 21.

„Evropa“

akcionarna družba za zavarovanja s temeljnim kapitalom

goldinarjev: **Dva milijona** a. v.

je pričela svoje delovanje tudi po Slovenskem in zavaruje:

- proti škodi po ognji
- proti poškodovanju blaga med prevažanjem
- na življenje po vseh oddelkih in
- proti škodi po toči.

Evropa je **edina** družba, ktera zavaruje po Slovenskem proti toči. Dasiravno je imela pretečeno

leto pri zavarovanju proti toči 46.000 goldinarjev zgube, kaže vendar letni račun 55.000 gold. čistega dobička.

Proti škodi po ognji je izdelala Evropa v pretečenem letu nad 68.000 polic.

Ob enem se priporoča p. n. občinstvu naš nadzornik g. J. Jereb, ki potuje sedaj po Dolenskem, da postavlja zastopnike in prejemele zavarovanja v vseh oddelkih.

Zastopnike sprejemele po najboljših pogojih in vsakoršna pojasnila podaja

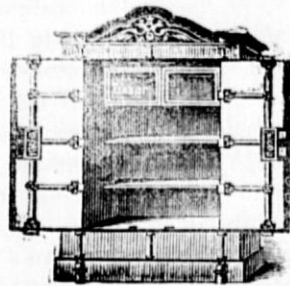
Podružnica „Evropa“
 v Štempferjevih ulicah št. 8 v Gradci.

Se zahvaljujemo iskreno v. č. duhovščini, slavni čitalnici v Kranji, vsem prijateljem in znanecem, kateri so našo hčer, sestro in ženo **Katarino Kavánek** 1. m. srpana na pokopališče sv. Martina spremili

žalostni zaostali.

Pri razstavi v Gradcu 1870. l. s zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic (kas) za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidneje dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako znižani ceni.

Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svôte.

Izključljiva prodaja pri

Anton Körösi,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradci.

Preselitev štacune.

(6)

Zaloga

umetno izdelanih tkanin in krasnih veznin za cerkvene oprave iz slavnoznanen umotvornice

Karla Gianija,

kteremu so pri lauski mednarodni razstavi cerkvenih opráv v Rimu papež Pij IX. prvo zlato svetinjo in tudi viteški križ reda sv. Silvestra podelili

je v Ljubljani od sv. Jurja, zvezdnemu drevoredu nasproti, št. 32, pred nunsko cerkvijo.

Ob enem se čestitim kupovalcem, posebno visokočestiti duhovščini srčno zahvaljujem za dosedaj skazovano zaupanje, ter se priporočam proseč, da bi mi tudi v prihodnje svoje zaupanje skazovati blagovolili. Imenovane reči se pri meni dobivajo po fabriški ceni.

Z velicim spoštovanjem

L. Zelzer.

Prva

razstava v Ptujih,

obsegajoča

(7)

vse pridelke poljedelstva, gojzdnarstva, obrtnije, rokodelstva in živinoreje,

b o d e

od 21. septembra do 2. oktobra 1871.

Pridelki obrtnije in rokodelstva so lahko razstavijo iz celega avstrijskega cesarstva; pridelki vseh družih vrst pa le iz Štajera.

Vsi predmeti naj se blagovoljno naznanijo saj do 1. avgusta t. l. — Natanjčne programe in oglasilne liste zahtevajočim razpošilja

Razstavni odbor v Ptujih.